

Hög arbetsbelastning, stress, hot och våld från patienter samt bristande arbetsmiljökunskaper. Det är utbredda problem i primärvården, visar en granskning av 87 vårdcentraler och husläkarmottagningar i Stockholm och Uppsala som Arbetsmiljöinspektionen gjort under det senaste året.

För stora listor i Uppsalas primärvård

Husläkarna i Uppsala har 2 500 invånare var viktade på sig. Arbetsbelastningen är för hög. Nu kräver Arbetsmiljöinspektionen att landstinget vidtar åtgärder.

■ Arbetsmiljöinspektionen, AI, konstaterar att husläkarna i Uppsala generellt har 1 000 invånare fler än det mål på 1 500 invånare som uppsattes i den nationella handlingsplanen. Detta utsätter personalen för alltför hög arbetsbelastning, stress och för patienters ilska och frustration.

– Det är inte acceptabelt, säger arbetsmiljöinspektör Ewa Eklund.

Liststorleken gäller i de flesta fall även cheferna som oftast är läkare och som inte kan avsätta tid för sitt chefskap och arbetsmiljöarbete.

Inte heller är det bland personalen på husläkarmottagningarna känt om landstinget har någon långsiktig plan för att sänka antalet till 1 500, påpekar AI.

– Det finns ingen långsiktig plan för att nå det nationella målet. Bara det är stressande, säger Ewa Eklund.

De flesta av såväl personal som chefer har enligt en enkät funderat allvarigt på att säga upp sig.

Ställer krav på landstinget

AI kräver att Landstinget i Uppsala län uppfyller en rad krav som följer av arbetsmiljölagstiftningen.

Landstinget ska se till att rutiner införs för att undersöka arbetsmängd och psykisk påfrestning, för att fånga upp tidiga signaler på för hög arbetsbelastning och för att upptäcka behov av åtgärder.

Landstinget ska också vidta konkreta åtgärder för att minska arbetsbelastningen och förebygga ohälsa.

Och landstinget måste tala om vilka arbetsuppgifter som ska prioriteras när arbetstiden inte räcker. Prioriteringen ska uppdateras kontinuerligt.

– Det måste finnas en korrelation

mellan mål och medel. Det brister i hela landet.

Det är landstinget som ska uppfylla kraven och det betyder, enligt Ewa Eklund, såväl primärvårdsledning som politiker. Hon anser att landstingspolitikerna ofta ger primärvårdsledningarna omöjliga uppdrag. Och när primärvårdsledningarna returnerar uppdragen till politikerna kommer de ofta tillbaka omformulerade men med samma innehåll. Det är politikerna som måste ge primärvårdsledningen uppdraget att prioritera när arbetstiden inte räcker till, anser hon.

– Jag tycker inte att politikerna tar sitt ansvar. Politikerna måste sätta sig in i hur omvärlden ser ut.

Personal ska kunna få hjälp

AI kräver också att den personal som behöver det får stöd och handledning för att klara av de allt fler känsliga och psykiskt påfrestande situationer som blivit vanligare i takt med att människor med psykiska diagnoser söker sig till vårdcentralerna.

Senast 12 september ska landstinget redovisa sina åtgärder för AI.

Leif Eriksson, tillförordnad primärvårdsdirektör i Uppsala, håller med om att det finns en obalans mellan mål och medel, och med anledning av inspektionen planerar han att ta fram ett underlag till politikerna så att de ska kunna anpassa uppdraget till resurserna. Och till hösten ska primärvårdsledningen ha en prioriteringslista klar som husläkarmottagningarna ska använda vid »arbetstoppar«.

Han säger att stöd och handledning redan idag erbjuds dem som efterfrågar det, att arbetsmiljöutbildning genomförs med cheferna, att arbetsmiljöansvaret förtydligats, att rutiner för hantering av hot förbättrats och att man »jobbar mycket« med systematiskt arbets-

Otillräcklig. Primärvården har inte resurser nog att för att leva upp till politikernas löften och patienternas förväntningar. Det leder till en ohälsosamt hög arbetsbelastning, anser Arbetsmiljöinspektionen, som kräver att landstinget i Uppsala och Stockholm vidtar en rad arbetsmiljöåtgärder.

miljöarbete och ska fortsätta med det.

Sören Bergqvist (v), personallandsningsråd i Uppsala, säger att första uppdraget för den primärvårdsdirektör som ska rekryteras permanent blir att se över primärvårdens struktur. Men att bara titta på liststorleken tycker han är för enkelt. Arbetsbelastningen påverkas av hela arbetsorganisationen. Han tycker också att det finns »en hel del att diskutera« i uppgörelserna mellan politiker och primärvårdsledning.

– Vi politiker måste förstå om uppdragen är möjliga. Vi kanske inte tillräckligt följer upp beslut och förstår vad som händer i verksamheten. Och ibland accepterar primärvårdsledningen uppgörelser som de inte klarar av. Det är också felaktigt. Motprestationen från primärvårdsledningen måste vara att säga om man fixar det eller inte. Att arbetsbelastningen är hög, det vet vi.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Många chefer

Bristande arbetsmiljökunskaper hos vårdcentralcheferna och otydlig fördelning av ansvaret för arbetsmiljön är ett utbrett problem, enligt Arbetsmiljöinspektionens granskning av primärvården i Stockholm och Uppsala.

■ Ett 40-tal av de 87 granskade vårdcentralerna visar brister i hur ansvaret för arbetsmiljön har fördelats. En vård-